

STOCKHOLMS COURIER

Måndagen den 22 Januarii.

Sine ira, studio et metu.

LAGFARENHET.

(Forts. från N:o 110.)

Jag anser ock deraf följa, att deras påstående, antingen att Höglöfl. Kongl. Hofrätten måtte ålägga Advokat-Fiskals-Embete, att å mig och Landssekreteraren utverka stämning till utförande af hvad Advokat-Fiskals-Embete redan åklagat med mera, och i anledning deraf emot mig och honom under Capitain Leyonmarcks inseende å nyo föra talan, eller ock, på deras ansökning en sådan stämning till gennäle emot dem bevilja, icke förtjenar ringaste afseende, och jag stödjer detta påstående äfven å innehället af 40 mom. af Kongl. förklaringen öfver allmänna lagen den 23 Mars 1807, som förmår, att enskild part ej är tillåtit att taga stämning å någon domare, att honom för fel eller brott i embetet tilltala. Mina anklagares skriftställare har väl emot användandet i förevarande mål af denna lagförklaring utropat sitt veto, och uppställt en annan af honom sjelf författad förklaring, som stadgar att den förres utsträckning till Konungens Befallningshafvande är en laglöshet, och att en domstol icke någonsin kan neka stämning å Konungens Befallningshafvande för embetsfel. Men författaren har icke känt eller icke erinrat sig, att Konungens Befallningshafvande, hvars af ålder tillagde

domsrätt i serskilta mål, numera betydligt utvidgad, innefattar äfven åtskillige både civile och criminelle ärender, hvilka fordom tillhörde domstolarne, är äfven så väl domare och för sådan att anses, som den egentligen så kallade Domaren jemväl är i visse mål Executor, äfvensom att Konungens Befallningshafvande och Underdomare, de enda Embetsmän hvilkas embetsbrott, allmänna lagen upräknar ibland de mål som i synnerhet tillhöra Hofrättens dom, böra för deras embetsfel efter enahanda för dem bestämde lagrum dömas, och vid så beskaffadt förhållande någon antagelig orsak ej kan upgifvas, hvarlöresätet att tilltala dem, borde vara olika, så att icke Härads höfdingen, men väl Lands höfdingen skulle af hvilken enskild part som helst kunna för sine åtgärder utan urskilning till Hofrätten instämmas och der, af den enskilte parten tilltalas. Dertill kommer ock, att grunden för Kongl. Maj:ts af mig åberopade nådiga författning och hela dess ordalydelse är lika lämplig till Konungens Befallningshafvande som Domare, att samma grunder vanligen leda till lika resultat och att antagande af författarens förklaring säkerligen vore ett uppenbart afvikande från lagstiftarens mening, serdeles som författaren icke visat, att en lagtolkning, sådan som hans, hvarken förr eller efter den 25 Mars 1807 någonsin varit

antagen och tillämpad, hvaraf följer att Kongl. förklaringen af nyssnämnde dag icke lemnat något efter sig från hvilket författaren kan för sin satts hämta stöd.

Af alla dessa skäl kan jag ej finna mig lagligen skyldig, att i de anmärkingar emot Konungens Befallningshafvandes i embetet vidtagne åtgärder som Capitain Leyonmarck framställt i något svaromål ingå, om icke allenast i hvad som rörer beloppet af klagandernes fordrade ersättning, hvarom Advokat-Fiskals-Embetet, i anledning af deras begäran, förbehållit dem att med serskiilt yttrande och påstående få inkomma *).

Onödigt och öfverflödigt måste det också för Domarens uplysning vara, att i vidsträcktare förklaring ingå, sedan skriftväxlingen i detta ämne imellan Advokat-Fiskalen och mig redan blifvit fulländad **). Jag tror mig äfven hafva all skäligen anledning att förvänta Kongl. Hofrättens bifall till det omdöme jag härutinnan yttrat, men

för att aflägsna all origtighet i begrepp, om de af mina embets-åtgärder, hvilka man redan inför allmänheten sökt stämpla såsom högst brottslige och straffbare, utbeder jag mig Kongl. Hofrättens tillåtelse, att i korthet få upptaga hvad som blifvit i saken anmärkt, och i bredd dermed framställa rätta förhållandet, hvarigenom en mindre uplyst må sättas i tillfälle att oförvilladt döma imellan anmärknings-författaren och mig.

Den hufvudsakliga anklagelsen angår de af mig gifne ordres, om Torparen Anders Anderssons, hans hustrus, dotters och Pigan Anna Cajsa Svendsdotters inmanande i häkte och anstald ransakning i deras hus efter det å Helsingholmen röfvade gods ***).

Författaren af deras skrift bestrider lagligheten af häktandet. Han vill icke veta att i Kap. 2 §. Straff-balken bjuder det dråpare och andre grofva missgerningsmän skola genast å färska gerning †) gripas, i häkte sättas, och utan uppskof för rätta ställas.

Då denna lag utöfvas för att upptäcka och straffa de rysligaste ††) brott mot människors lif och egendom, tror han oskuldens säkerhet hotad och samhällets bestånd i fara. Han kan icke begripa att ett lagbundet samhälle i Sverige hitintills kunnat äga rum och hädanefter skall fortfara, om

*) Det skulle blifva roligt att se Kongl. Hofrätten förklara, att sakägarnes påståenden icke kunna komma under pröfning. Hvar till detta skulle gagna de anklagade, är likväl svårt att begripa, då hvarken sakägare eller allmän åklagare äger efterskänka något af ansvaret, och Dömstolen är skyldig att, utan inskränkning till någon deras påstående, ådöma det straff, lagen stadgar.

Hela ifvern mot stämning hade kunnat sparas. En sådan är visserligen ej att befara, sedan communicationen skett. Man brukar ej att först inhämta förklaring öfver stämningens ansöknings, och sedan meddelä stämning. Det vidlyftiga bestridandet tjenar då endast att visa, det man icke vill stämmas. Men hvarföre vill man icke stämmas, när man är säker på sin oskuld och således säker att frikännas och endast få desto större uprättelse?

**) Alldeles. Och derföre var det också en onödigt och öfverflödigt åtgärd af Hofrätten, att infordra förklaring öfver Hr. L:s skrift.

***) Som NB. icke var röfvadt, utan låg kvar på Helsingholmen.

†) Här är således någon gripen på färska gerning? Det lär vara detta, som författaren icke vill veta.

††) Icke de rysligaste. De rysligaste äro så kallade lagliga mord, d. v. s. den anklagades pinande till bekännelse och hans mördande på stupstocken, ehuru oskyldig han må vara. Det rysligaste i Helsingholmssaken är, att sådant höll på att ske; och det viktigaste är att förekomma vådan af sådant i framtiden. Det är derföre, "som det viktigaste i detta föriärliga mål ännu återstår."

lagens nämnde föreskrift blifvit strafflöst tillämpad och framdeles kan blifva det *). Han nekar således både att lagen finnes och att den någonsin blifvit verkställd. Hans lära är, att missdådaren gerna må fly och ingen missunna honom att rädda sig och sitt rof utom fäderneslandets gränser. Hans försvar för oskulden utfaller således till beskydd af de gröfsta brott mot samhällsordningen, och den frihet han yrkar, kan icke tänkas, utan i förening med sjelfsväldets alla privilegier **).

Men under omsorgen att bortblanda det rysliga, det samhällsvidriga i hans grundsattser, med erkännandet af samhällsordningens oundvikliga kraf ***); i hvilket djup

af motsägelser har icke författaren råkat? Hans ord äro: "Jag säger icke att den som vakar öfver strafflagar och brottens uptäckande och bevisning får lemna hvar och en i frihet intill dess bevisning om hans brott föregått i laglig form; men han får icke förgräpa sig på någons frihet, innan han sjelf vet att sådan bevisning finnes, hvarigenom den angifne kan blifva lagligen besvärad. Han må icke begära, att hvarje till häkte skyldig brottsling skall kunna fängslas, innan han för rätta ställes, ty det skulle i evighet blifva detsamma, som att gripa den oskyldige med den skyldige" †).

Den första af desse sattser instämmer fullkomligt med lagens föreskrift i nyss åberopade i Kap. 2 §. Straff-balken. Det är i enlighet dermed som vid i fråga varande personers inmanande i häkte, Konungens Befallningshafvande sig förhållit. De följande åter stå i uppenbar strid med de förra och äfven med lagen. Att veta hvad bevisning som finnes emot en angifven, är omöjligt i de fleste brottmål, der den angifne bör gripas på färsk gerning ††) innan

*) Sådant kallas osanning. Intet af det Hr. L. anført är sagdt om gripande å färsk gerning, som lagen påbjuder. Allt är sagdt om öfverträdande af lag, gripande efter godtycke, utan uppenbar missgerning.

***) Det är icke allom gifvet att kunna tänka allt, hvad som dock verkligen kan tänkas. Och ja mindre man i denna väg kan, desto mera mäter man andra efter sitt mått.

***)) Dessa kraf äro af två slag, dem man ständigt bör hafva i minne, när man läser tvister af denna beskaffenhet. Det ena slaget af samhälls-ordningens kraf består af sådana kraf, som gälla mot den styrande och de styrda, mot Embetsman och dagsverkare, med ett ord mot medborgare utan undantag, och enligt hvilka alla äro lika underkastade ansvar, lika förpligtade att lyda lagen, lika litet berättigade till godtycke. Detta slag af samhällskraf synas vara grunden för Hr. L:s och hans klienters anspråk. Det andra slaget gäller icke mot styrande, endast mot styrda, icke mot Embetsmannen, så väl som mot dagsverkaren, icke mot dem, som ej vilja vara medborgare, endast mot dem, som icke få vara det. Detta slag synes Hr. L. ej förstå eller icke vilja erkänna. Han skylle sig då sjelf, om han ej alltid inser det rysliga, det samhällsvidriga i sina grundsattser, eller om han tror sig kunna förena det med samhällsordningens oundvikliga kraf.

†) Ja, hvilket djup af motsägelse i dessa ord; Att vilja hafva all medfart med människors högsta goda, med deras personliga frihet, så bunden af lag — och likväl kunna påstå, att man känner samhälls-ordningens kraf, eller tro, att dessa kraf just bestå här! Är det icke tydligt, att man då fäster sig blott vid den första klassen af kraf, men helt och hållet förgäter den senare? (Se föreg. not).

††) Mången torde hafva trött sig veta, hvad färsk gerning betyder, då han ansett färsk gerning för den, som genast är bevislig, emedan förbrytaren ertappas af vittnen i sjelfva dess utöfning. Här ser man, att den angifne bör gripas på färsk gerning; äfven då det är omöjligt att veta, hvad bevisning som finnes emot honom. Huru mycket mer omöjligt skall det icke då vara att veta, hvarmed alia andra, icke färsk, gerningar skola bevisas, innan man griper den, som angifves

han för rätta ställes. Skall hos Konungens Befallningshafvande denna bevisning föregå åtgärden af den angifnes gripande, *) så fordras undersökning, tid och pröfning, som gränsorne för Konungens Befallningshafvandes embetsbefattning och skyndsamheten af hans stög icke medgifva. Hvad är lagligen besvärad? **) Hvilka äro graderne deruti och hvilka af desse böra vara upnådde för att grundlägga lagligheten af häktandet? För att göra författarens lagstiftning fullständig, hade ju dessa frågor bordt deruti finnas utredda. Men kunna de väl utredas och kunna de bestämmas? ***) Huru ofta har det ej händt, dels att emot en angifven och häktad som från början ihärdigt nekat all brottslighet under en länge fortsatt ransakning sådane omständigheter förekommit, som sluteligen föranledt till hans bekännelse, hans öfvertygande och hans fällande; dels ock att den som börjat med att tillstå gerningen och deruti till en tid fortfarit, sedermera återkallat sin bekännelse och nekat all skuld? Måne i dessa

för dem! Och i en sådan omöjlighet, hvem undrar väl, att någon blir gripen? hvem undrar ej snarare, att någon får gå lös? — Allvarsamt, läsare, de, som lära oss detta, äro icke folk, som famla i mörker om samhällsordningens kraf, om lagens grund och dess Landhafvande.

*) Hvilket just Hr. L. sagt sig icke fordra, endast Konungens Befallningshafvande vet, att bevisning finnes och kan framdragas, då målet en gång kommer inför domstol.

**) Förklare, hvem som kan. Oss synes det åtminstone icke vara den oskyldige, som med intet skäl till brottslighet besväras. Halft bevis friar, efter svensk lag, från ansvar för anklagelse. Tilläffventyrs är det denna grad af bevisning, som Hr. L. åsyftat, såsom tillräcklig äfven till befrielse från ansvar för häktande.

***) Se anmärkningen här ofvauaföre om hvad som kan tänkas.

händelser, den förre bordt vara på fri fot derföre att det slags besvärande omständigheter författaren kräfver ej vore för hand, †) och den sednare lagligen kan yrka ansvar för det han togs i förvar ††). Om den här i fråga varande Petter Andersson i stället att bekänna, nekat det af honom begångne svåra brott, hvarifrån skulle väl bevisningen emot honom till grund för häktandet kunnat hämtas? †††) Och vid betraktande af allt detta, hvad kan väl i allmänhet erfordras för att stadga en så beskaffad grund, om ej i första graden må antagas, skälige misstankar, i synnerhet då de hämtas från den ena brottslingens uppgift †*) rörande andras delagtighet i brottet och äfven deras medgifvanden så långt de äro att tillgå. †**)

†) Om de ej vore bekanta, nej, då icke. Men de kunde vara det, utan att genast finnas för hand. Vill åter lyckan frälsa äfven den, som blindvis häktar, och låta honom slippa att halva häktat en oskyldig; hvem kan förtycka detta mer än alla andra hennes verk till blindvisas fördel?

††) Nej, ty den måste väl anses lagligen besvärad som en gång bekant, emedan han på sådan bekännelse (frivilligt afgifven, icke af tvungen genom tortur) kan lagligen dömas till ansvar, ehuru icke till döden.

†††) Är då Petter Andersson dömd till döden utan bevis, på sin blotta bekännelse? Om så icke är; då funnos tvifvelsutan andra skäl till hans häktande, än blotta bekännelsen.

†*) Ja, i synnerhet från brottslingars uppgifter. Det folket duger att lita på. Det måste ju naturligtvis den påstå, som sjelf af en brottsling är angifven för tortur-piskning. Man ser, att misstankelagarne äro hederslagar.

†**) De blifva att tillgå, blott man använder tortur. Då man afhörer dessa medgifvanden, lyssne man blott icke till någon klagan om öfvergånget våld. Man skall få, såsom vi sett, medgifvanden, som kunnat föra till stupstocken — huru mycket mer skall man icke få dem i mål af ringare påföljd.

Ändteligen innehåller den sista satsen, att icke någon till häkte skyldig brottsling kan fängslas innan han för rätta ställes. Om denna mening vore sann, *) så hade Konungens Befallningshafvande orätt förfarit; men då borde icke eller författaren framställt den första af de här uprepade sattsar och enär åter den är öfverensstämmande med lag, som stadgar att grof brottsling må gripas innan han för rätta ställes; så följer deraf, att de tvänne sista sattsarne äro fallska; och hvad i alla händelser måste vara obestrideligt, är att Konungens Befallningshafvande, som har lag och laga stadgar till efterföljd, och som noggrant iakttagit deras föreskrifter i afseende på nu förevarande frågor, icke ägt någon anledning att dervid rådfråga författarens mening samt i fall så skedd icke haft till sin vägledning i detta ämne annat än stridige följakteligen oredige, omogne och olaglige begrepp hos den uplyste författaren att vänta.**)

Att det åberopade lagens rum skulle tjena till hvarje medborgares osäkerhet och oskyldiges förtryck är falskt; ty här är icke visadt att någon utan skäl原因 anledning blifvit i häkte inmand; ***) och lagens va-

relse och tillämpning i snart sagt hundra-de år †) bevisar tillräckligt, att alla de vådor författaren derifrån velat härleda,

på misstankar, så skäligen, som de anklagade vilja hafva dem, ett sådant lagens rum, säga vi, skulle, i fall det funnes i Sveriges lag (hvilket är en evig osanning, vare det sagdt inför svenska folket och den lag, som dömer oss), uppenbarligen vräka hvarje svensk undersåtes person under en godtycklig makt, som beröfvade honom friheten efter välbehag. Det är detta, som påstås icke medföra någon osäkerhet — förmodligen emedan de, som skulle utöfva en sådan makt, och de, till hvilkas fördel den utöfvades, skulle tro sig säkra derigenom — i sin blindhet.

O! om Europas regeringar kunde förmåas att antaga ett förslag, som vi nu vilja göra! Det vore att byta undersåter med hvarandra. Vissa land skulle utses till hemvist för slafvar och förtryckare — andre att behos af blott sådana, i hvilka naturen inlagt frihetens och dygdens frö. Så snart någon i det ena landet började uphäfva sig mot dess medborgliga lagar; borde han exporteras till ett slafland och utbytats mot någon, som der gjort sig skäligen misstänkt för anlag till medborglighet och motspänstighet mot förtrycket. Hvilken upplünning kunde väl vara förträffligare än denna, hvarigenom alla sambällets plågor skulle uphöra, allt komma i den fullkomligaste harmoni, ingen mer behöfva qvälja sig med strider emot de lagar, till hvilka han nödgas med munnen bekänna sig, men som han dock aldrig följer, endast vränger och vauställer — och nyttjar rakt emot de ändamål, för hvilka de äro skrifna?

†) Så länge hafva likväl de nu tilltalade iöke tillämpat honom. Om andra gjort det så rakt emot dess bokstaf, som desse påstå, derom hafva de icke visat sig vara underrättade. Vi äga desto mera rätt att tvifla derpå, som Hr. L. ej ens velat tro de anklagade, så vidt deras uppgift härom rörer dem sjelfva, och vi med honom alldeles instämma deri, att med den praxis, de åberopa, intet lagbundet sambälle kan förenas. Äfven det föga utbildade rättstillstånd, som hittills i Sverige funnits, skulle visserligen aldrig dermed kunnat stå tillsammans,

*) Och om den vore sagd. När någon säger, att icke hvarje brottsling må häktas; så påbördar man honom den meningen, att icke någon brottsling må häktas. Sedan vederlägger man honom och utgjuter sig i galla öfver honom. Om man på sådant sätt försvarar sig, så kommer det visserligen icke deraf, att man saknar goda försvarsskäl.

***) Åter igen en liten påminnelse om löftet att hålla sig vid saken.

****) Den, som ej skulle behaga fästa sig vid ämnet, fäste sig då vid logiken i denna skrift. En lag tjena icke till osäkerhet; ty — denna gången åstadkom den ingen osäkerhet!?! Den åter, som bekymrar sig om saken, anmärke, att ett lagens rum, som tillåter häktande utan bevis (föregående eller efterföljande) och

